

OBAVEZE OSIGURAVAČA OSIGURANJA NA PREDUGOVORNO OBAVEŠTENJE UGOVARAČA OSIGURANJA

MA Danijela Glušac, e-mail: danijela.vps@gmail.com

Studentkinja doktorskih studija na Pravnom fakultetu u Novom Sadu, Univerzitet u Novom
Sadu, Republika Srbija

Sažetak: Ugovor o osiguranju pripada ugovorima kojima se pridaje sve veći značaj, kao jednom od najbitnijih ugovora pravnog prometa. Zakonom o osiguranju ustanovljena su pravila o obavezi osiguravača na predugovorno obaveštavanje ugovarača osiguranja. Kako osiguranje predstavlja jednu od najsloženijih oblasti, da bi postigao cilj uvođenja u Zakon ove odredbe neophodno je taksativno navesti okolnosti o kojima je osiguravač osiguranja dužan da obavesti ugovarača osiguranja. U skladu sa aktuelnim tendencijama u pravu Evropske unije, pored analize pojedinih pitanja vezanih za problematiku obaveštavanja ugovarača osiguranja, posvećena je pažnja pitanjima sadržine obaveštenja pre zaključenja ugovora o osiguranju. Stoga se u radu, najpre, daje kratak prikaz predugovornog obaveštavanja u pravu EU. Zatim se, u kontekstu ugovora o osiguranja, analizira predugovorno informisanje u nacionalnom pravu. Autor ima za cilj da predstavi izvore prava u vezi sa obaveštavanjem ugovarača osiguranja u potrošačkim ugovorima, ugovorima o osiguranju. Polazi se od normativnog kompleksa sa specifičnostima i karakteristikama ove teme.

Glavne reči: Ugovor o osiguranju, osiguravač, obaveza obaveštavanja, ugovarač osiguranja, predugovorno informisanje.

INSURER'S OBLIGATION OF PRE-CONTRACT INFORMING THE CONTRACTOR OF INSURANCE (POLICYHOLDER)

Abstract: The insurance contract belongs to contracts that are significant, as one of the most important contracts for legal transactions. The Insurance Act sets out the rules on the obligation of the insurer to pre-contract informing the contractor. As insurance represents one of the most complex areas, in order to achieve the goal of introducing into the law of this provision, it is necessary to specify the circumstances that the insurer is obliged to inform the insurance contractor. In accordance with the current trends in European Union law, in addition to analyzing certain issues related to the problem of informing the insurance contractor, attention has been paid to the issues of the contents of the notice before concluding the insurance contract. Therefore, in the paper, first, a brief overview of the pre-emptive notification in EU law is given. Then, in the context of the insurance contract, pre-contractual information is analyzed in national law. The author aims to present sources of law, regarding the notification of insurance contractors in consumer contracts, insurance contracts. It starts from the normative complex with the specifics and characteristics of this topic.

Key words: Insurance contract, insurer, obligation to notify, insurance contractor, pre-contractual information.

1. UVOD

Postoje različita razmišljanja o pravnom pojmu obaveze obaveštavanja. U pravnoj literaturi nailazimo na pojmove „obaveza obaveštavanja“ i „dužnost informisanja“. U nemačkoj pravnoj literaturi se mogu pronaći pojmovi: Auskunfts-, Informations-, Informationsschutzansprüche, Aufklärungs-, Hinweis, Anzeige-, Offenbarungs-, Warn- ili Mitteilungspflicht. U engleskoj pravnoj literaturi pod pojmom obaveze obaveštavanja mogu se pronaći nazivi: duty to disclose information (duty of disclosure) ili duty to provide information (information duty) (Keglević, 2016). Ni u srpskom pravu ne postoji jasno

terminološko (i sadržajno razgraničenje između obaveze obaveštavanja i dužnosti informisanja. U pravu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH) nailazimo na pojam obaveza davanja informacija u Zakonu o osiguranju Federacije BiH, Službene novine Federacije BiH, br. 23 (2017). Zapravo, u praksi je reč o pojmovima koji često imaju iste ili slične pravne posledice u tolikoj meri da pojedini pravni sistemi ne prave razliku između njih. Smatramo da se ovim „terminološkim pluarlizmom“ ne treba opterećivati i stoga će u radu biti korišćena oba pojma u skladu sa pravnim propisom. U Republici Srbiji kao i u BiH uređenje obaveze informisanja kod ugovora o osiguranju nalazi se u složenom pravnom okruženju (više o tome u narednim poglavljima). Zbog ograničenog obima rada u istom će biti predstavljen normativni okvir regulisanja informisanja ugovarača osiguranja i sadržaj informisanja korisnika usluga osiguranja pre zaključenja ugovora. Zakonska obaveza osiguravača na pružanje informacija temelji se na ideji zaštite potrošača koja se u poslednjih tridesetak godina na nivou Evropske unije maksimalno intenzivirala donošenjem čitavog niza direktiva iz područja zaštite potrošača, te posebno direktiva koje se odnose na pitanja zaštite potrošača kao korisnika usluga osiguranja (Belanić, 2014). U ovom radu neće biti predstavljen sadržaj ugovornog informisanja ugovarača osiguranja koje je regulisano članom 83 Zakona o osiguranju Republike Srbije, Službeni glasnik RS, br. 139 (2014) i koje je manjeg obima i sadržaja. Razlog obrade normativnog okvira leži u višestrukom broju izvora prava kojima je regulisana ista oblast, zbog koje imamo nezavidnu situaciju u pogledu primene propisa u praksi. Stoga je ova tema posebno značajna kako za osiguravače, posrednike i zastupnike u osiguranju, sudsku praksu, a pre svega za korisnike usluga osiguranja.

2. NORMATIVNI OKVIR REGULISANJA INFORMISANJA UGOVARAČA OSIGURANJA

U Republici Srbiji su ugovorno pravo osiguranja uopšteno i obaveza obaveštavanja posebno uređeni su odredbama triju propisa: odredbama Zakona o obligacionim odnosima, Službeni list SFRJ, br. 29 (1978), br. 39 (1985), br. 45 (1989) - odluka USJ i br. 57 (1989), Službeni list SRJ, br. 31 (1993) i Službeni list SCG, br. 1 (2003) - Ustavna povelja, Zakonom o osiguranju, Službeni glasnik RS, br. 139 (2014), te odredbama Zakona o zaštiti potrošača, Službeni glasnik RS, br. 62 (2014), br. 5 (2016) - dr. zakon i br. 44 (2018) - dr. zakon. Što se tiče BiH predmet rada će biti Zakon o osiguranju Federacija BiH iz 2017. godine. Novi zakon o osiguranju Federacije BiH donesen je radi usklađivanja odredaba zakona iz oblasti osiguranja Federacije BiH sa pravom Evropske Unije, odnosno radi ispunjavanja uslova na koje se obavezala BiH. Iz ugla ugovornog prava osiguranja, bez obzira na to da li se radi o životnim ili neživotnim osiguranjima, obaveza informisanja ugovarača osiguranja do usvajanja novog Zakona o osiguranju Republike Srbije, kao i Zakona o osiguranju BiH nije postojala. Pravo u tom pogledu nije bilo usklađeno sa direktivama Evropske unije. Obaveza informisanja se svodila na član 902 stav 3 Zakona o obligacionim odnosima da je osiguravač dužan upozoriti ugovarača osiguranja da su opšti i posebni uslovi osiguranja sastavni deo ugovora i predati mu njihov tekst, ako ti uslovi nisu štampani na samoj polisi. Na isti način je regulisno i Zakonom obligacionim odnosima BiH, Službeni list SFRJ, br. 29 (1978), br. 39 (1985), br. 45 (1989) - odluka USJ i br. 57 (1989), Službeni list RBiH, br. 2 (1992), br. 13 (1993) i br. 13 (1994) i Službene novine FBiH, br. 29 (2003) i br. 42 (2011). Dakle, Zakon obligacionim odnosima ne predviđa obavezu predugovornog informiranja osiguranika, već je, kao što smo već rekli, zastupljen tzv. model polise, odnosno ugovor se smatra zaključenim

potpisom polise ili lista pokrića i osiguravač je dužan sve bitne informacije o ugovoru dostaviti osiguraniku zajedno s polisom (Đokić, 2016). Iako je Zakon o osiguranju statusni zakon, sadrži posebnu glavu posvećenu informisanju ugovarača osiguranja. Zakon o osiguranju kako Republike Srbije tako i BIH pravi razliku između informisanja pre i za vreme važenje ugovora. U Zakonu o osiguranju kako Republike Srbije tako i BIH nije regulisana i obaveza savetovanja ugovarača osiguranja od strane osiguravača. Dužnost savetovanja ima drugačiji smisao. Ona se nadovezuje na konkretno-individualnu situaciju lica zainteresovanog za osiguranje: na potrebe, želje i mogućnosti koje je saopštio osiguravaču. Za razliku od dužnosti informisanja, koja može biti predugovornog i ugovornog karaktera, dužnost savetovanja na strani osiguravača je isključivo ugovorna. Dužnost osiguravača da potrošaču usluga osiguranja pruži dovoljno informacija značajnijih za odlučivanje o tome da li će i koji će ugovor o osiguranju zaključiti. Obaveza informisanja može ostvariti ciljnu funkciju tek ako se na nju nadoveže obaveza savetovanja ugovarača osiguranja. kao slabije ugovorne strane (Petrović Tomić, 2015). Obavezu osiguravača osiguranja da informiše ugovarača osiguranja poznaje i Nacrt Građanskog zakonika Republike Srbije. Pre zaključenja ugovora o osiguranju osigurač je dužan da zainteresovanoj strani dostavi informacije o: poslovnom imenu i organizaciono-pravnom obliku osigurača, sedištu društva i poslovne jedinice koja zaključuje ugovor; opštim uslovima osiguranja, kao i merodavnom pravu za ugovor o osiguranju; vremenu trajanja ugovora o osiguranju; pravilima i uslovima kada se može odustati od ugovora; visini premije osiguranja, načinu plaćanja premije, visini doprinosa, poreza i drugih troškova koji se zaračunavaju pored premije osiguranja i ukupnom iznosu ovih plaćanja; roku na koji ponuda vezuje ponudioca i telu koje je nadležno za nadzor nad društvom za osiguranje (Nacrt Građanskog zakonika, 2015, čl. 1402. st. 1). U slučaju životnog osiguranja, ugovornoj strani se mora, pored navedenih informacija koje se dostavljaju u vezi sa ugovorima koji se zaključuju u svim vrstama osiguranja, saopštiti kao dopunski sledeći podaci o: osnovici i merilima za učešće u dobiti; tabelama otkupne vrednosti polise; pravima na kapitalizaciju ugovora o životnom osiguranju i pravima iz takvog osiguranja; poreskom sistemu koji se odnosi na navedenu vrstu osiguranja (Nacrt Građanskog zakonika, 2015, čl. 1402. st. 2). Kod ugovora o životnom osiguranju vezanu za jedinicu investicionih fondova društvo za osiguranje dužno je pre zaključenja ugovora o osiguranju, uz podatke iz prethodna dva stava ovog člana, ugovornu stranu pismeno obavestiti o prospektu fonda, a naročito o strukturi ulaganja. Informacije ugovaraču, odnosno osiguraniku koje se daju pre zaključenja ugovora, kao i u toku trajanja ugovora o osiguranju, dostavljaju se u pismenoj formi, na pregledan i razumljiv način (Nacrt Građanskog zakonika, 2015, čl. 1402. st. 3). Ako osigurač prekrši obavezu davanja informacija, osiguranik (ugovarač osiguranja) ima pravo da pismenim putem raskine ugovor u roku od mesec dana od dana kada je saznao za neispunjenje ove obaveze osigurača, a najkasnije u roku od godinu dana posle zaključenja ugovora o osiguranju, u kom slučaju osiguranik ima pravo na naknadu štete koju je pretrpeo zbog raskida ugovora (Nacrt Građanskog zakonika, 2015, čl. 1402. st. 4). Kod kolektivnih ugovora o osiguranju, kod kojih neposredna prava iz osiguranja pripadaju licima različitim od ugovarača osiguranja, ugovarač je u obavezi da ova lica informiše o osnovnim elementima ugovora, izmenama i o prestanku pokrića, a posebno o obimu pokrića, glavnim isključenjima iz osiguranja i obavezama osiguranika (Nacrt Građanskog zakonika, 2015, čl. 1402. st. 5). Kao veliki nedostatak Nacrta Građanskog zakonika ističe se neuvođenje dužnosti savetovanja ugovarača osiguranja. Potom, obaveza informisanja, regulisana je i Zakonom o zaštiti potrošača Republike Srbije i to članom 13 „Dužnost obaveštavanja pre zaključenja ugovora“. Ovaj način uređenja obaveze informisanja je složen, komplikovan i za društva za osiguranje i za korisnike usluge osiguranja, kao i za kontrolu poštovanja ove obaveze od strane nadzornog organa i suda. U

tom smislu, primerenije je da se obaveza informisanja uredi standardizovano u okviru jednog propisa i to u Nacrtu Građanskog zakonika u okviru glave kojom se uređuje ugovor o osiguranju, kao što je na primer urađeno u nemačkom pravu (nemački Zakon o ugovoru o osiguranju, 2007, čl. 7) (Ivančević, 2016). U pravu Evropske unije dužnost informisanja regulisana je Direktivom 2009/138/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 25. novembra 2009. godine o osnivanju i obavljanju delatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), OJ L 335, 17.12.2009. Direktiva Solventnost II je kao nova regulativa solventnosti u zemljama članicama EU usvojena novembra 2009. godine, a implementirana 1. januara 2016. godine. U tom smislu je i u direktivi Solventnost II istaknuto: Glavni cilj propisa o osiguranju i reosiguranju, kao i njihovog nadzora je odgovarajuća zaštita ugovarača osiguranja i korisnika osiguranja. Izraz korisnik osiguranja obuhvata svaku fizičko ili pravno lice koja na osnovu ugovora ima neko pravo (Preambula direktive Solventnost II, tač. 16). Što se tiče informisanja osiguravanih, možemo reći da zakonodavac BiH sledi načelo transparentnosti u širem smislu jer predviđa obavezu informisanja svih vrsta osiguravanih, kako u predugovornoj fazi, tako i tokom trajanja ugovora (Đokić, 2016).

3. PREDUGOVORNO OBAVEŠTENJE UGOVARAČA OSIGURANJA

Osiguravačeva predugovorna obaveza obaveštavanja uređena je članom 82 Zakona o osiguranju Republike Srbije. U pitanju je obaveza koja je prvi put regulisana ZO iz 2014. godine. Sadržajno konceptijski ona je u obliku zakonom propisane liste podataka o kojima je osiguravač dužan obavestiti ugovarača osiguranja pre zaključenja ugovora. Radi se o informacijama koje se mogu grupisati u tri grupe podataka. 1. na podatke koje se odnose na pravnu sposobnost i pravni status osiguravača i na ostale podatke o ugovornim stranama; 2. na podatke o pojedinim elementima ugovora o osiguranju; 3. na podatke o povredama ugovora i pravnim sredstvima, uključujući i način rešavanja sporova (Keglević, 2012). Zakon o osiguranju (i Republike Srbije i BiH) propisuje da je pre zaključenja ugovora društvo za osiguranje dužno na pregledan i razumljiv način dostaviti ugovaraču osiguranja pisano obaveštenje koje sadrži zakonom propisanje podatke. Iako je u naslovu odredbe člana 200 Zakona o osiguranju BiH navedena informacija „kod sklapanja ugovora“ nedvosmisleno se misli na trenutak „pre sklapanja“, što je ispravljeno u prvoj rečenici odredbe člana (Zakon o osiguranju BiH, 2017, čl. 200, st.1). Ista pogreška je učinjena i u čl. 380 st. 1 Zakona o osiguranju Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 30 (2015).

Sadržaj obaveštenja izričito je uređen zakonom u obliku taksativno navedenih podataka (oblik popisa). Društvo za osiguranje je dužno da, pre zaključenja ugovora o osiguranju, obavesti ugovarača osiguranja najmanje o: 1. poslovnom imenu, pravnoj formi, sedištu i adresi sedišta društva za osiguranje s kojim zaključuje ugovor; 2. uslovima osiguranja i pravu koje se primenjuje na ugovor o osiguranju; 3. vremenu važenja ugovora; 4. rizicima pokrivenim osiguranjem i isključenjima u vezi s tim rizicima; 5. visini premije osiguranja, načinu plaćanja premije osiguranja, visini doprinosa, poreza i drugih troškova koji se obračunavaju pored premije osiguranja, kao i o ukupnom iznosu plaćanja; 6. pravu na raskid ugovora i uslovima za raskid, odnosno pravu na odustanak od ugovora; 7. roku u kome ponuda obavezuje društvo za osiguranje; 8. načinu podnošenja i roku propisanom za podnošenje odštetnog zahteva, odnosno za ostvarivanje prava po osnovu osiguranja; 9. načinu zaštite njegovih prava i interesa kod društva za osiguranje; 10. nazivu, sedištu i adresi organa nadležnog za nadzor

nad poslovanjem društva za osiguranje, kao i o načinu zaštite njegovih prava i interesa kod tog organa (Zakon o osiguranju Republike Srbije, 2014, čl. 82, st. 1). U slučaju zaključivanja ugovora o životnom osiguranju, obaveštenje iz stava 1. ovog člana, pored informacija iz tog stava, mora da sadrži i informacije: 1. o osnovici i kriterijumima za učešće u dobiti i načinu i rokovima za isplatu učešća u dobiti; 2. o tabeli otkupnih vrednosti; 3. o uslovima za ostvarivanje prava na kapitalizaciju ugovora i pravima iz takvog osiguranja; 4. kod osiguranja vezanih za jedinice investicionih fondova - o tome ko snosi investicioni rizik, definiciji investicionih jedinica za koje su vezane naknade i o prospektu investicionog fonda, a naročito o strukturi ulaganja; 5. o poreskim propisima koji se odnose na životno osiguranje (Zakon o osiguranju Republike Srbije, 2014, čl. 82, st. 2). U slučaju osiguranja troškova pravne zaštite kod izbora advokata ili drugog lica koje ima odgovarajuće kvalifikacije u skladu s propisom, a radi odbrane, zastupanja ili zaštite interesa osiguranika u istrazi ili postupku - osiguranik slobodno bira advokata ili drugo lice (Zakon o osiguranju Republike Srbije, 2014, čl. 82, st. 3). Tekst i sadržaj obaveštenja moraju biti napisani pregledno i razumljivo i sastavljeni na srpskom jeziku (Zakon o osiguranju Republike Srbije, 2014, čl. 84, st. 1). Društvo za osiguranje je dužno da obaveštavanje izvrši u pisanoj formi ili na drugom trajnom nosaču podataka koji ugovaraču osiguranja, odnosno osiguraniku omogućava da sačuva podatke, da tim podacima pristupi i da ih reprodukuje u neizmenjenom obliku u periodu koji odgovara svrsi čuvanja (Zakon o osiguranju Republike Srbije, 2014, čl. 84, st. 2). Sve informacije koje društvo za osiguranje saopštava potencijalnim ugovaračima osiguranja preko sredstava javnog informisanja moraju biti tačne, celovite i jasne, moraju se zasnivati na pouzdanim podacima, ne smeju prikrivati pravu svrhu takvog informisanja, niti na bilo koji način dovoditi u zabludu primaoca tih informacija (Zakon o osiguranju Republike Srbije, 2014, čl. 84, st. 3). Troškove u vezi sa obaveštavanjem snosi društvo za osiguranje (Zakon o osiguranju Republike Srbije, 2014, čl. 84, st. 4). Cilj navedenih odredbi je: 1. osiguranje prava volje i ravnoteže interesa ugovornih strana; 2. osiguranje transparentnosti pravnog posla; 3. osiguranje zaštite ugovornih strana (Keglević, 2016). Ako je ugovarač osiguravača dostavio pisano obaveštenje sa svim informacijama ugovaraču osiguranju, on je zaštićen od mogućih budućih prigovora ugovarača osiguranja da nije bio obavešten o nekoj okolnosti koja je sadržana u pisanom obaveštenju. Na veoma sličan način je sadržaj obaveštenja regulisan čl. 200 Zakona o osiguranja BIH s tim da obavezuje osiguravača da obaveštenje sadrži i podatke o filijali koja sklapa ugovora, o pravu na opoziv ponude za sklapanje ugovora za osiguranje i da ugovarač osiguranja može odustati od ugovora o životnom najkasnije u roku 14 dana od dana prijema obaveštenja osiguravača o sklapanju ugovora, pri čemu ugovarač osiguranja ne snosi obaveze koje proizlaze iz tog ugovor.¹¹³ Posebno je interesantan čl. 202 st. 2 Agencija za nadzor

¹¹³ (1) Društvo za osiguranje dužno je pre sklapanja ugovora o osiguranju pisano obavestiti ugovarača osiguranja o sledećim podacima: a) firmi, pravno-organizacionom obliku, sedištu i nazivu društva za osiguranje i podružnice koja sklapa ugovor, b) opštim uslovima osiguranja te pravu koje vredi za ugovor o osiguranju, c) vremenu trajanja ugovora o osiguranju, d) roku u kojem ponuda obavezuje ponuđača, pravu na opoziv ponude za sklapanje ugovora za osiguranje i pravu na odustanak od sklopljenog ugovora o osiguranju, e) visini premije osiguranja, načinu plaćanja premije osiguranja, visini doprinosa, poreza i drugih troškova koji se zaračunavaju pored premije osiguranja i ukupnom iznosu plaćanja, f) o vremenu trajanja ugovora o osiguranju, g) uslovima za prestanak i raskid ugovora, h) načinu rešavanja sporova ugovornih strana, i) nadzornom telu koje je nadležno za nadzor nad društvom za osiguranje. (2) Društvo za osiguranje dužno je obavezno informisati ugovarača osiguranja pri sklapanju ugovora o osiguranju o nameri zaključivanja ugovora sa osiguravačem. (3) U slučaju životnog osiguranja obaveštenje iz stava (1) ovog člana mora sadržavati i sledeće podatke o: a) osnovici i merilima za učestvovanje u dobiti, b) tabelama otkupne vrednosti, c) pravima na kapitalizaciju ugovora o životnom osiguranju i pravima iz takvog osiguranja, d) informaciji da ugovarač osiguranja može odustati od

detaljnije će propisati način informisanja, kao i sadržaj obaveštenja. To je i učinila Pravilnikom o obvezi informiranja ugovaratelja osiguranja, Službene novine Federacije BiH, broj 1 (2018). I u nemačkom pravi osiguranja postoji Uredba o dužnosti informisanja (*Verordnung über Informationspflichten bei Versicherungsverträgen (VVG- Informationspflichtenverordnung - VVG-InfoV)*), kojom je detaljno objašnjena obaveza osiguravača na informisanje. Reč je o propisu kojim se dopunjuje nemački Zakon o ugovoru o osiguranju, i koji omogućava osiguravaču uredno ispunjenje predugovorne i ugovorne obaveze obaveštavanja. Osim toga postoji opasnost od *overkill* informacije, koja može uništiti traženu transparentnost. Procenjuje se da osiguravač zainteresovanom ugovaraču osiguranja daje oko 50 važnih informacija (Čurković, 2009).

Znači, iako je u pitanju statutarni zakon, on reguliše ova pitanja. Ovde se može postaviti pitanje ugovorne prirode ove obaveze. Naime, ako je u pitanju obaveza osiguravača, da li ova oblast mora biti regulisana zakonom koji reguliše sva pitanja vezana za funkcionisanje osiguravajućih društava, ili zakonom koji reguliše isključivo, ugovorne odnose u oblasti osiguranja (Čolović, 2014). Ugovarač osiguranja ima legitimno očekivanje da osiguravač nastavi i nakon zaključenja ugovora da ga informiše osvim okolnostima za koje ima interes da bude upoznat sa njima (Birds, 2007).

4. ZAKLJUČAK

Analiza prava Republike Srbije i BiH pokazala je usklađenost sa evropskim na području pravne tekovine ugovornog prava osiguranja. Iako pomalo kompleksno, i s ponekim otklonjivim nedostacima izvršena je harmonizacija uređenja osiguravačeve obaveze obaveštavanja. Velika pozitivna posledica tog procesa je stvaranje stabilnog i zaokruženog sistema osiguranja kao pouzdanog okruženja za pružanje usluga osiguranja i stvaranje uslova za učestvovanje na unutrašnjem tržištu Evropske unije. Opšti je trend na evropskom nivou da se zahteva veća angažovanost i odgovornost osiguravača te pruža veća zaštita ugovaračima osiguranja, i da Republika Srbija i BiH to slede. Svrha predugovornog informisanja potencijalnog ugovarača osiguranja jeste omogućiti mu da na visoko razvijenom i kompetentnom tržištu osiguranja izabere ugovor o osiguranju koji najviše odgovara njegovim potrebama. Predugovorna obaveza obaveštavanja ima sve važne funkcije: prvo - osiguranje transparentnosti zaključenja ugovora i drugo - osiguranje zaštite ugovornih strana. Obaveštavanje osiguravača o podacima značajnim za sklapanje ugovora u pisanom obliku na jasan i razumljiv način, osigurava transparentnost ponude za sklapanje ugovora, s druge strane, dostava svih neophodnih informacija, štiti i osiguravača od eventualnog prigovora koje bi

ugovora o životnom osiguranju najkasnije u roku 14 dana od dana prijema obaveštenja osiguravača o sklapanju ugovora, pri čemu ugovarač osiguranja ne snosi obaveze koje proizlaze iz tog ugovora, e) poreznom sistemu koji se odnosi na navedenu vrstu osiguranja. (4) Kod ugovora o životnom osiguranju vezanih uz jedinice investicionih fondova društvo za osiguranje dužno je pre sklapanja ugovora o osiguranju, ugovarača osiguranja pisano obavestiti i o prospektu fonda, a naročito o strukturi ulaganja. (5) U slučaju osiguranja troškova pravne zaštite kod angažovanja advokata ili drugog lica koje je odgovarajuće kvalifikovano u skladu sa pravnim propisima radi odbrane, zastupanja ili služenja interesima osiguranog lica u istrazi ili postupku, osigurano lice slobodno će odabrati advokata ili drugo lice. Osigurano lice može odabrati advokata ili ako želi i ako je to dopušteno u skladu sa pravnim propisima neko drugo odgovarajuće kvalifikovano lice da služi njegovim interesima kad god nastupi sukob interesa (Zakon o osiguranju BiH, 2017, čl. 200). Tekst i sadržaj obaveštenja mora biti napisan na pregledan i razumljiv način ugovaraču osiguranja, odnosno osiguraniku, te sastavljen na jednom od službenih jezika u BiH (Zakon o osiguranju BiH, 2017, čl. 202, st. 1) .

ugovarač osiguranja mogao uložiti zbog netačnosti i nepotpunosti podataka. Prikazali smo niz propisa kojima je regulisana dužnost predugovornog informisanja ugovarača te zbog te međusobne isprepletenosti i međuzavisnosti pojedinih odredaba postoji potreba njihovog uporednog i istovremenog tumačenja. Značaj ovog rada ogleda se i u tome što je u njemu po prvi put izvršena uporednopravna analiza ovog segmenta ugovornog prava osiguranja Republike Srbije i BiH. Takođe se ističe da se u Republici Srbiji i BiH, upravo zbog mora propisa potrošači teško orijentišu. Mišljenja smo da mnogobrojnost propisa svakako otežava korisnicima usluga osiguranja da odrede koji propis je merodavan za njihov slučaj, i da se navedena materija reguliše detaljno budućim jednim zakonikom.

5. LITERATURA

- [1] Belanić, L. (2014). Obaveza informiranja i savjetovanja potrošača usluga osiguranja u Europskom pravu. U: Jovanović, S., Marano, P., Žarković, N. (ured.), *XV. međunarodno savjetovanje Moderno pravo osiguranja: tekuća pitanja i trendovi* (83-98). Beograd: Udruženje za pravo osiguranje Srbije.
- [2] Birds, J. (2007). *Bird's Modern insurance law*, London: Sweet & Maxwell.
- [3] Čolović, V. (2014). Obaveza obaveštavanja ugovorača osiguranja i osiguranika kao vid zaštite potrošača, *Pravo i privreda*, 4-6, 565-579.
- [4] Ćurković, M. (2009). Obaveza osiguratelja na predugovorno informiranje eventualnog ugovaratelja osiguranja. U: Petrić, S. (ured), *Sedmo međunarodno savjetovanje: Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse* (224-233), Mostar: Pravni fakultet u Mostaru i Pravni fakultet u Splitu.
- [5] Đokić, J. (2016). Transparentnost kod ugovora o osiguranju: obaveza informiranja i savjetovanja osiguranika. *Anali Pravnog Fakulteta Univerziteta u Zenici*, 17, 170-195.
- [6] Ivančević, K. (2016). Zaštita korisnika finansijske usluge osiguranja pri zaključenju ugovora na daljinu u Srbiji. *Evropska revija za pravo osiguranja*, 1, 10-19.
- [7] Keglević, A. (2016). *Ugovorno pravo osiguranja - Obveza obavješćavanja i zaštita potrošača u domaćem, europskom i poredbenom pravu*. Zagreb: Školska knjiga.
- [8] Keglević, A. (2012) Obaveza obavješćavanja kao instrument zaštite potrošača s posebnim osvrtom na potrošački ugovor o osiguranju, U: Petrić, S. (ured), *Međunarodno savjetovanje: Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse* (412-428). Mostar: Pravni fakultet u Mostaru.
- [9] Nacrt Građanskog zakonika Republike Srbije od 29.5.2015. godine preuzeto sa <https://www.mpravde.gov.rs/files/NACRT.pdf>
- [10] Petrović Tomić, N. (2015). *Zaštita potrošača usluga osiguranja: analiza i predlog unapređenja regulatornog okvira*. Beograd: Centar za izdavaštvo i informisanje.
- [11] Zakona o obligacionim odnosima, Službeni list SFRJ. Br. 29 (1978), br. 39 (1985), br. 45 (1989) - odluka USJ i br. 57 (1989), Službeni list SRJ, br. 31 (1993) i Službeni list SCG, br. 1 (2003) - Ustavna povelja
- [12] Zakona o osiguranju Republike Hrvatske, Narodne novine. Br. 30 (2015)
- [13] Zakona o osiguranju Republike Srbije, Službeni glasnik RS. Br. 139 (2014)
- [14] Zakona o zaštiti potrošača, Službeni glasnik RS. Br. 62 (2014), br. 5 (2016) - dr. zakon i br. 44 (2018) - dr. zakon.
- [15] Zakonom obligacionim odnosima BiH, Službeni list SFRJ. Br. 29 (1978), br. 39 (1985), br. 45 (1989) - odluka USJ i br. 57 (1989), Službeni list RBiH, br. 2 (1992), br. 13 (1993) i br. 13 (1994) i Službene novine FBiH, br. 29 (2003) i br. 42 (2011).
- [16] Zakonu o osiguranju Federacija BiH, Službene novine Federacije BiH. Br. 23 (2017)